

РЕШЕНИЕ

№ 186
София, 01/08/2013

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният административен съд на Република България - Трето отделение, в съдебно заседание на деветнадесети ноември две хиляди и дванадесета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: НИКОЛАЙ УРУМОВ

ЧЛЕНОВЕ: ПАНАЙОТ ГЕНКОВ

АЛБЕНА РАДОСЛАВОВА

при секретар
на прокурора
от съдията
по адм. дело № 2485/2012.

Мариана Калчева
Иво Игнатов
ПАНАЙОТ ГЕНКОВ

и с участието
изслуша докладваното

Производството е по реда на чл. 145 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс (АПК).

Образувано е по жалба на Национално движение „Екогласност”, представлявано от зам. председателя му Петър Пенчев, срещу решение по оценка за въздействие върху околната среда (ОВОС) № 1-1/2010 г. на министъра на околната среда и водите за одобряване осъществяването на инвестиционно предложение за „Преустройство и преоборудване на изследователски реактор ИРТ – 2000 при трансформацията му в граждански тип реактор с ниска мощност (200 kw) и допълнително приложение в медицината (неутронна терапия на раковите заболявания)”, с възложител Институт за ядрени изследвания и ядрена енергетика (ИЯИЯЕ), гр. София.

При първото разглеждане на жалбата по образуваното пред Върховния административен съд, пето отделение, адм. дело № 3207/2010 г., тричленният състав е приел, че жалбата се явява недопустима поради липса на правен интерес. Това определение е било оставено в сила с определение № 7892 от 06.06.2011 г. по адм. дело № 7010/2011 г. от петчленен състав на ВАС. Последното е било отменено на основание чл. 239, т. 5 от АПК от седемчленен състав на ВАС в производство по адм. дело № 9703/2011 г. и делото е върнато на петчленен състав за произнасяне по допустимостта на жалбата. От своя страна новият петчленен състав на ВАС с определение № 2228 от 15.02.2012 г., постановено по адм. дело № 13489/2011 г. е приел жалбата за допустима и е върнал делото на тричленен състав за разглеждането ѝ по същество.

В жалбата се съдържат възражения за незаконосъобразност и необоснованост на административния акт. Твърди се, че с процедурата по оспорваното решение МОСВ създавало пречки за достъп до правосъдие на засегнатата общественост, тъй като на сайта на министерството текстът на решението не бил публикуван, а вместо това изрично било указано, че достъпът до решението е по реда на Закона за достъп до обществена информация, срокът по който бил 14-дневен, с който пък изтичал 14-дневният срок за обжалване по реда на АПК. Незаконосъобразни и необосновани по обхват били и

оспорвания административен акт и цялата процедура по ОВОС, тъй като фактическото основание за изготвянето на ОВОС било това, че инвестиционното предложение подлежало на процедура единствено за съвместимостта с предмета и целите на опазване на защитените зони, съгласно разпоредбата на чл. 2, ал. 3 от Наредбата за ОС. Процедурата по ОВОС била непълна поради разглеждането единствено на аспектите за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, което представлявало незаконосъобразен отказ на българските власти за оценка на ядрената безопасност и риск за здравето и живота на хората. Поискана е отмяна и връщане на акта с указания за включване в ОВОС на аспектите на ядрената безопасност за здравето на хората със становище на Министерство на здравеопазването по Наредба № 7 за хигиенно-защитната зона за здравна защита на селищната среда. Необосновано била стеснена ОВОС и липсвала цялостна оценка относно съществуващото при всяко ядрено съоръжение свободно изхвърляне през комина в атмосферата на радиационни отпадъци. Жалбоподателят счита, че са нарушени разпоредбите на чл. 109, ал. 1 и чл. 106, ал. 3 от Закона за безопасно използване на ядрена енергия (ЗБИЯЕ), чл. 4, ал. 6 и чл. 3, ал. 2 от Наредбата за условията и реда за определяне на зони с особен статут около ядрени съоръжения и обекти с източници на йонизиращи лъчения.

Ответникът – министърът на околната среда и водите, представляван от юрк. Калугеров, в съдебно заседание и писмени бележки оспорва жалбата като неоснователна.

Заинтересованата страна – Институт за ядрени изследвания и ядрена енергетика, чрез юрк. Николова и проф. Крезов – директор на ядрената научно-експериментална и учебна база на института, в съдебно заседание и в представени по делото писмени бележки, също оспорва жалбата.

Представителят на Върховната административна прокуратура дава мотивирано становище за основателност на жалбата.

Върховният административен съд, трето отделение, намира жалбата като подадена в законния срок от надлежна страна и срещу подлежащ на съдебен контрол административен акт за процесуално допустима.

С обжалваното решение министърът на околната среда и водите е одобрил осъществяването на инвестиционно предложение за „Преустройство и преоборудване на изследователски реактор ИРТ-2000 при трансформацията му в граждански тип реактор с ниска мощност (200 kW) и допълнително приложение в медицината (неутронна терапия на раковите заболявания)”. В мотивите е изложено, че в представения доклад за ОВОС е разгледано съществуващото състояние на компонентите и факторите на околната среда и е направен анализ и оценка на очакваните въздействия от реализацията на инвестиционното предложение върху околната среда и здравето на хората. Въз основа на направения анализ и оценка на предлаганите технически и технологични решения, заключенията на експертите по ОВОС били, че се очаква незначително въздействие върху околната среда и населението. Инвестиционното предложение нямало вероятност да окаже значително отрицателно въздействие и върху природни местообитания, популации и местообитания на видове, предмет на опазване в защитените зони. Всички становища – резултат от проведените консултации със заинтересовани лица и от общественото обсъждане – били в подкрепа на проекта. По доклада не били представени писмени въпроси и забележки, не били изразени и възражения срещу осъществяването на инвестиционното предложение. Върховният административен съд, трето отделение, като взе предвид представените по делото доказателства, приема за установено от фактическа страна следното:

С решение № 552/06.07.2001 г. Министерският съвет на Република България одобрява

преустройството и реконструкцията на изследователски реактор ИРТ-2000 в реактор с ниска мощност ИРТ-200 kw за приложни, научноизследователски и учебни цели. Въз основа на разрешение № 2751/17.12.2002 г., издадено от Агенцията за ядрено регулиране на ИЯИЯЕ за проектиране на фаза технически проект на изследователски ядрен реактор с ниска мощност 200 kw е разработен технически проект за реконструкцията на ИРТ-2000 в реактор с ниска мощност ИРТ-200 kw. Проектът е предаден в АЯР и е в процес на оценка. С писмо вх. № 33-00-296/28.11.2003 г. ИЯИЯЕ е внесъл уведомление за инвестиционно намерение за осъществяване на дейностите по преустройство и реконструкция на изследователския реактор ИРТ-2000 в реактор с ниска мощност ИРТ-200 kw в министерството на околната среда и водите. В отговор от 08.01.2004 г. министърът е поискал допълнителна информация, която е внесена с писмо вх. № 33-00-296 от 14.01.2004 г. Въз основа на предоставената информация министърът е уведомил ИЯИЯЕ, че инвестиционното предложение не подлежи на задължителна оценка за въздействие върху околната среда или на преценяване на необходимостта от извършване на такава. С писмо вх. № 12-00-182/22.03.2006 г. в МОСВ е постъпило искане от АЯР за преразглеждане на необходимостта от извършване на ОВОС. В отговор министърът дава указания относно действията, които следва да се предприемат в изпълнение на изискуемите процедури по ЗООС и във връзка с извършването на ОВОС. Изготвено е задание за обхвата на ОВОС, по което министърът е изразил забележки, като е указал да се проведат консултации с дирекция „Национална служба за защита на природата” към МОСВ, предвид изискванията на Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони. С писмо вх. № ОВОСУ-5135/21.10.2008 г. ИЯИЯЕ е внесъл в МОСВ задание за обхвата и съдържанието на доклада по ОВОС. Изискана е нова допълнителна информация към заданието. След предоставянето ѝ МОСВ е уведомил института, че в изпълнение на следващия етап от процедурата следва да се внесе доклад за ОВОС. Докладът е внесен на 16.07.2009 г. с вх. № ОВОС-8094. С писмо от 24.08.2009 г. министърът е дал положителна оценка за качеството на доклада за ОВОС с указания за преработване на някои раздели. Междувременно за започналата процедура по изготвяне на доклад за ОВОС са уведомени специализираните ведомства и засегнатата общественост. Получени са становища от компетентните органи, както и от заинтересованите организации. Получени са и становища под № 33-00-36/30.06.2009 г. и № 33-00-36/12.08.2009 г. на Министерството на здравеопазването. Преработен доклад за ОВОС и нетехническо резюме са внесени в МОСВ под № 8094/04.09.2009 г. След окомплектоване на цялата преписка е проведено и обществено обсъждане на 14.12.2009 г., като документацията от него е приложена към преписката. Докладът по ОВОС е обсъден и одобрен на заседание на Висшия експертен екологичен съвет (ВЕЕС) към МОСВ, проведено на 28.01.2010 г. Въз основа на решението на ВЕЕС министърът на околната среда и водите е издал и оспореното решение, с което е одобрил осъществяването на инвестиционно предложение за преустройство и преоборудване на изследователски реактор ИРТ – 2000 при трансформацията му в граждански тип реактор с ниска мощност (200 kw) и допълнително приложение в медицината (неутронна терапия на раковите заболявания). При така установените фактически обстоятелства, съдът прави следните правни изводи: Обжалваното решение е издадено от компетентен административен орган в предписаната от закона писмена форма. При постановяването му обаче министърът е допуснал нарушение на материалния закон и съществено нарушение на

административнопроцесуалните правила, което съставлява основание за отмяната му. В доклада по ОВОС е записано, че в процеса на експлоатация на изследователския реактор в резултат на генериране на йонизиращи лъчения може да се очакват въздействия върху основните компоненти и фактори на околната среда – атмосферен въздух, повърхностни и подземни води, почви, растителен и животински свят и върху хората. Съгласно чл.9, ал.1 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, съобразно характеристиките на инвестиционното предложение възложителят определя с кои специализирани ведомства и представители на засегнатата общественост да извърши консултациите по чл. 95, ал. 3 от ЗООС. Предвид специфичните особености на предложението, възложителят е следвало да изиска информация от министерството на здравеопазването относно въздействието, което реализирането му би могло да окаже върху населението. Предоставените от министерството на здравеопазването становища не съдържат такава информация. Първото от тях под № 33-00-36 от 30.06.2009 г. съдържа забележки по заданието за определяне обхвата и съдържанието на ОВОС, а именно: „към текста на стр. 2, абзац 2: 1. До този момент Националният център по радиобиология и радиационна защита не е получавал предложения да участва под каквато и да е форма в екип „обслужващ“ неутронната терапия; 2. В списъка на организации, чиито специалисти ще „обслужват“ неутронната терапия, няма нито едно заведение за болнична помощ. Към текста на стр.2, абзац 4: течните радиоактивни отпадъци не могат да „се отнасят“ в „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД, тъй като централата не е предприятие за управление на радиоактивни отпадъци”. Относно съдържанието на доклада за ОВОС и обхвата на оценката на здравно-хигиенните аспекти на околната среда и риска за човешкото здраве, са дадени следните препоръки: „1. Докладът да бъде структуриран така, че оценките на въздействието върху околната среда на етап частичен демонтаж и реконструкцията и на етап експлоатация на реактора да бъдат самостоятелни части на доклада; 2. В доклада трябва да бъде предвидено, че за използване на реактора за лъчетерапия, следва да бъдат спазени изискванията на Закона за медицинските изделия, Закона за лечебните заведения и Закона за здравето, както и на приложимите подзаконови нормативни актове.” С второто становище е прието, че с окончателния вариант на заданието са съобразени забележките и препоръките, дадени от министерството. Предложени са и изменения в съдържанието на доклада за ОВОС, а именно: Раздел 4 „Сравнения на предлаганата технология със заключенията представени в сравнителните документи с насоки за НДНТ” да бъде допълнен с параграф „Съответствие с правните изисквания на Европейския съюз”, както и § 8.3. „План за изпълнение на мерки за предотвратяване и намаляване на вредни въздействия върху околната среда и здравето на хората”, предвид важността му, да бъде разработен като самостоятелен раздел и да бъде включен план за мониторинг на околната среда. Представените становища не съдържат информация по въпроса какво отражение би могло да окаже върху човешкото здраве реализирането на проекта. Действащата към момента на приемане на оспорения административен акт Наредба № 7 за хигиенните изисквания за здравна защита на селищната среда (отм. 17.05.2011 г.) въвежда задължителните изисквания и норми за осигуряване на здравна защита на населението, като създава и ред за определяне на хигиенно-защитни зони. Видно от данните по преписката такава хигиенно-защитна зона не е била определена. От представеното пред настоящата инстанция писмо изх.№ 93-00-37 от 06.12.2010 г. става ясно, че министерството на здравеопазването не е изразявало становище по Наредба № 7 за хигиенните изисквания за здравна защита на селищната среда (отм. 17.05.2011 г.) и няма данни за местонахождението на тази информация. В

писмо от 01.03.2006 г. Агенцията за ядрено регулиране уведомява МОСВ, че съоръжението ще бъде изградено по изцяло нов проект, в конструктивно отношение щяло да бъде в голяма степен ново ядрено съоръжение, като щяла да се използва ограничена част от заварените съоръжения. Това допълнително означава, че за едно ново съоръжение от такъв тип е трябвало да има задълбочено проучване и произнасяне от страна на компетентния орган – министерство на здравеопазването. Следва да се одобри от АЯР и техническия проект като първа стъпка към осъществяване на предложението. От цитираното писмо става ясно, че техническият проект за реконструкцията на ИРТ-2000 в реактор с ниска мощност ИРТ-200 kw все още е в процес на оценка.

Съгласно чл. 3, ал. 3 от Наредба за условията и реда за определяне на зони с особен статут около ядрени съоръжения и обекти с източници на йонизиращи лъчения, границите на радиационнозащитната зона и на наблюдаваната зона се определят при проектиране на ядрени съоръжения и обекти с ИЙЛ с отчитане на определени фактори. Според писмо от министерството на регионалното развитие и благоустройството от 08.11.2010 г. не съществували данни за разглеждане на план за обособяване на зони с особен статут по отношение на изследователски реактор ИРТ-2000. Липсвали също и данни за издадена заповед на министъра на регионалното развитие и благоустройството за създаване на зона за превантивни защитни мерки.

Всички тези пропуски, предвид спецификата на инициирания проект и чувствителността на темата, представляват съществено нарушение на процедурата по издаване на решението по ОВОС, които съставляват и основание за отмяната му.

По изложените съображения оспореното решение на министъра на околната среда и водите следва да бъде върнато на административния орган за ново произнасяне при спазване на дадените в мотивите на настоящото решение указания.

Водим от горното и на основание чл. 172, ал. 2, предл. второ и чл. 173, ал. 2 от АПК, Върховният административен съд, трето отделение

Р Е Ш И:

ОТМЕНЯ решение по оценка за въздействие върху околната среда (ОВОС) № 1-1/2010 г. на министъра на околната среда и водите.

ВРЪЩА на министъра на околната среда и водите за ново произнасяне.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба пред петчленен състав на Върховния административен съд в 14-дневен срок от получаване на съобщението.

**Вярно с оригинала,
секретар:**

ПРЕДСЕДАТЕЛ:/п/ Николай Урумов

ЧЛЕНОВЕ:/п/ Панайот Генков

/п/ Албена Радославова